

Sztuka średniowieczna

Oś czasu

Notatka z lekcji

1. Rola sztuki w średniowieczu.
2. Znaczenie Biblii Pauperum.
3. Styl romański i jego cechy.
4. Styl gotycki i jego charakterystyczne elementy.
5. Rzeźba i malarstwo średniowieczne.
6. Pismo i miniatury w rękopisach.
7. Zabytki średniowieczne w Polsce.
8. Terminy: Biblia Pauperum, styl romański, styl gotycki, portal, sklepienie, witraże, łuki oporowe, apsyda, rozeta, przypory, miniatura, inicjał.

Terminy

Biblia Pauperum (z łac. Biblia ubogich) to określenie rodzaju książki (lub malowideł) zawierającej graficzne przedstawienia scen ze Starego i Nowego Testamentu (odpowiednik dzisiejszego komiksu). Była ona przeznaczona dla wiernych nie potrafiących czytać.

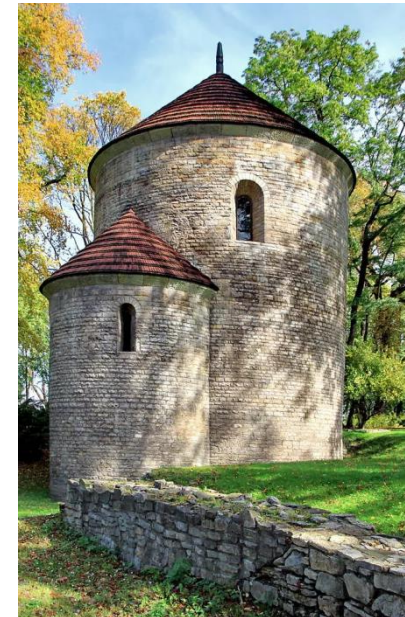

„Biblia Pauperum” z Zalesia w Górach Bystrzyckich

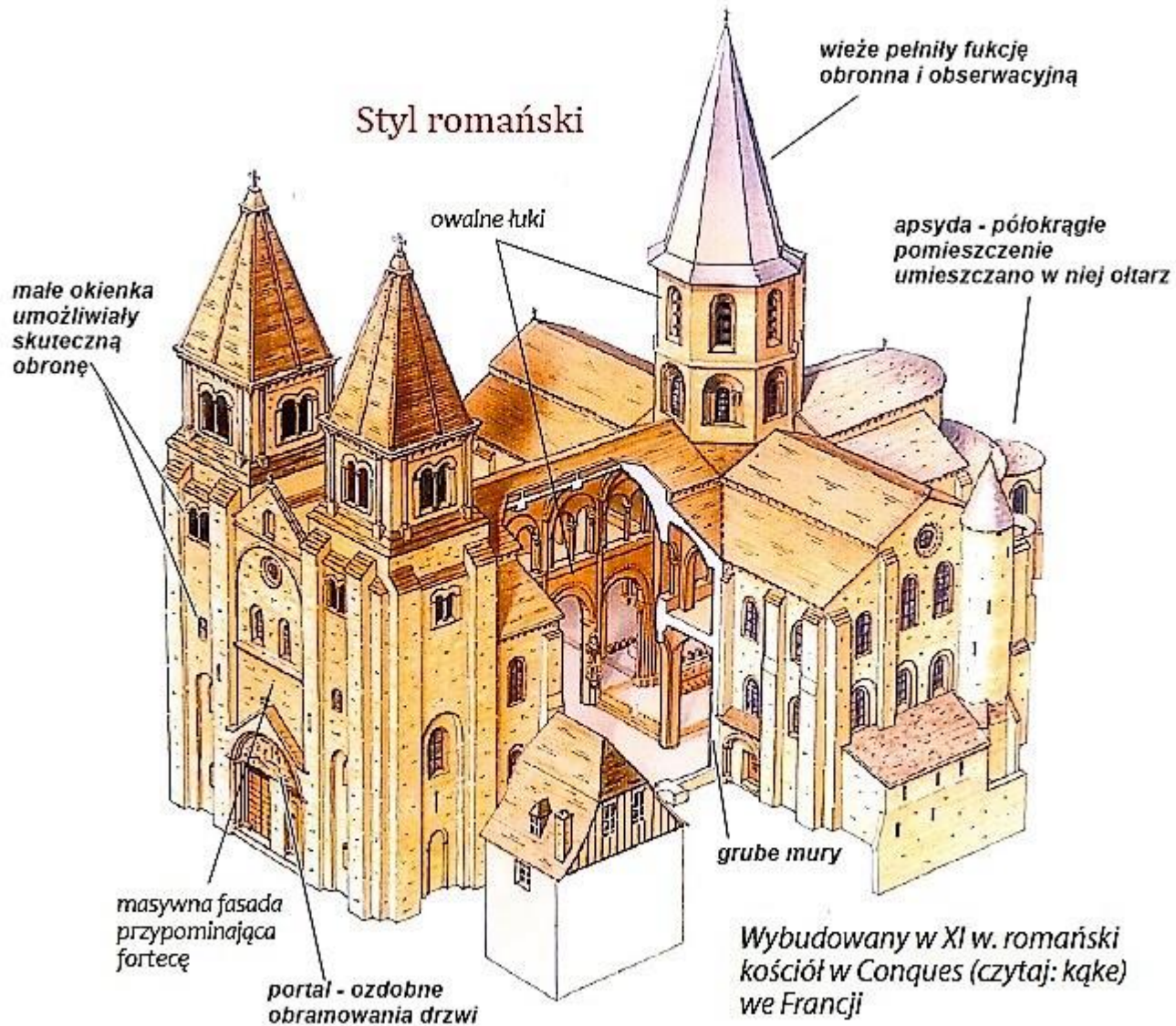
Terminy

Styl romański

- styl w sztuce średniowiecznej,
- narodził się w XI w. we Francji i rozwijał w katolickiej części Europy do końca XIII w.
- rozpowszechniony przede wszystkim przez zakony benedyktynów i cystersów.
 - kościoły i klasztory charakteryzowały się:
 - prostymi, masywnymi kształtami,
 - grubymi, kamiennymi ścianami,
 - niewielkimi oknami,
 - półkolistymi łukami.
- wnętrza kościołów były bardzo mroczne,
- budowle łączyły funkcje religijne i obronne.

Styl romański

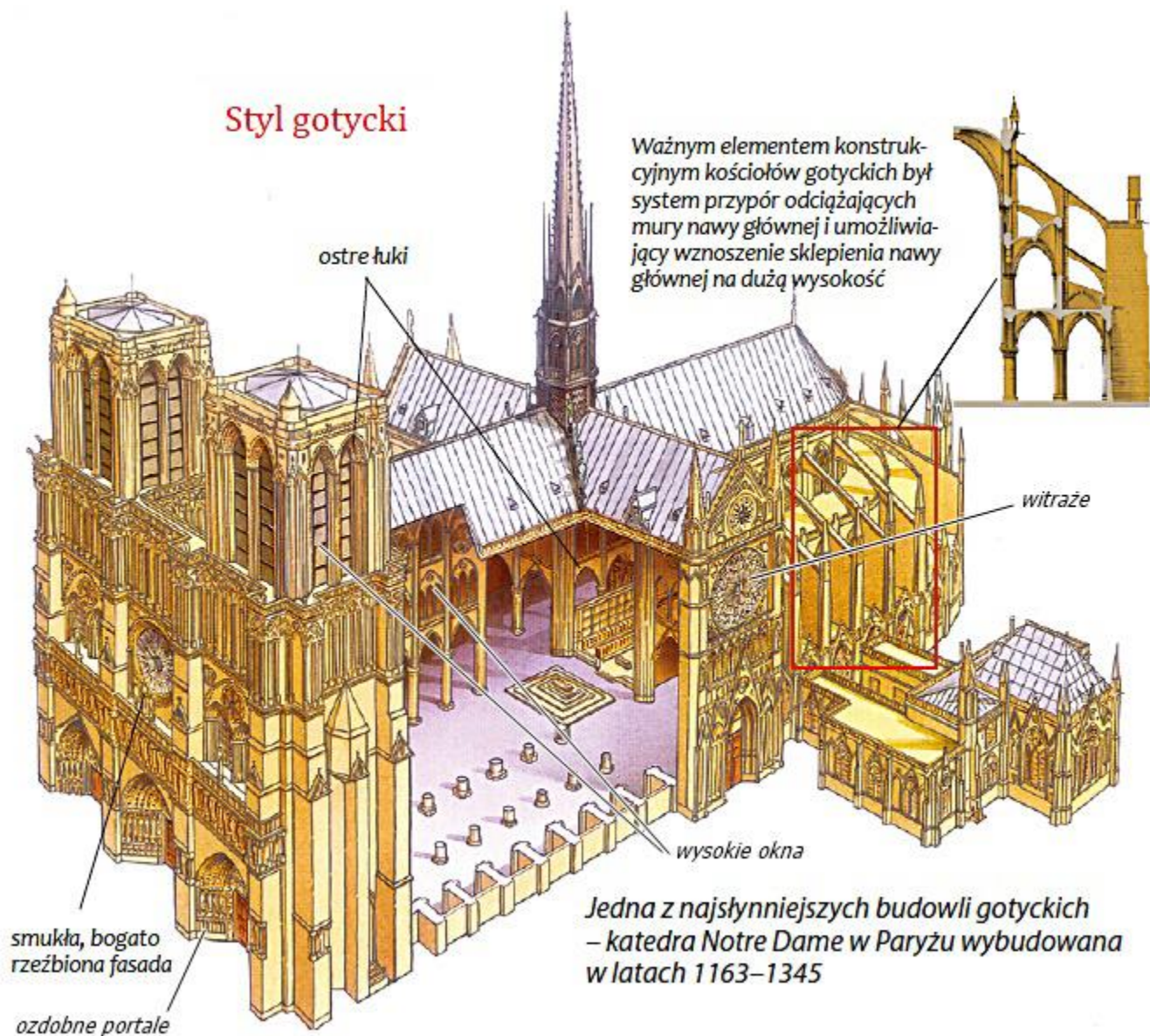
Terminy

Styl gotycki

- funkcjonował w sztuce europejskiej od końca XII wieku do końca XV wieku.
- charakteryzował się:
 - wysokimi, zakończonymi ostrymi łukami oknami,
 - strzelistymi dachami,
 - ostrymi łukami,
 - kolorowymi witrażami.
 - wysokimi filarami.

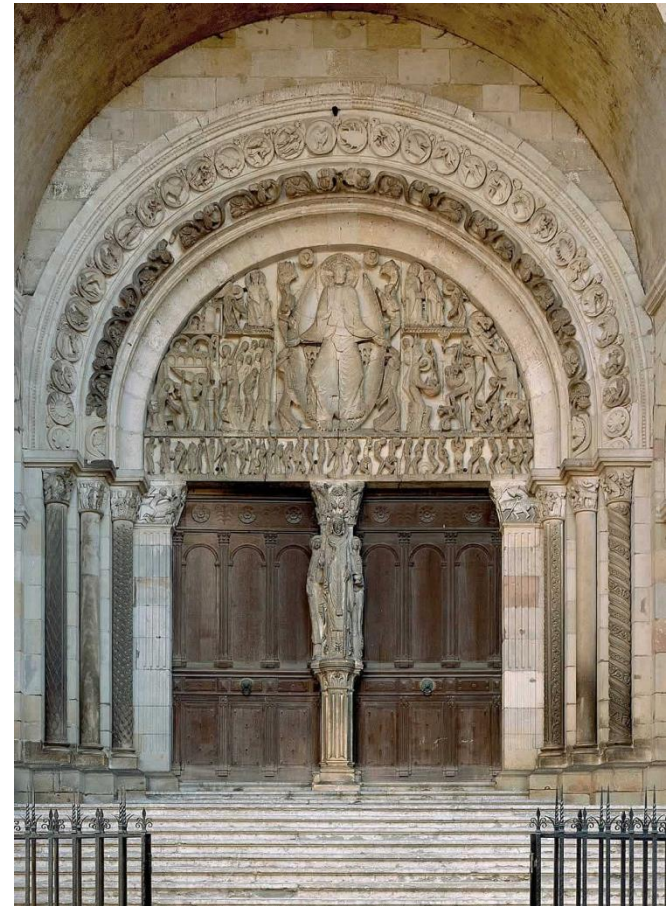
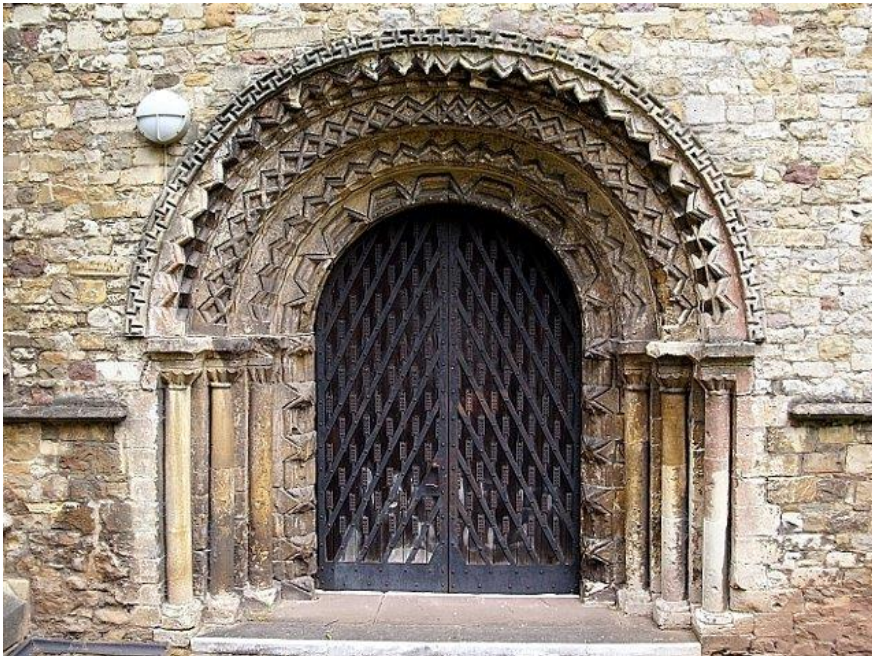

Styl gotycki

Terminy

Portal – ozdobne obramienie drzwi wejściowych w kościołach, pałacach, ratuszach, bogatszych kamienicach.

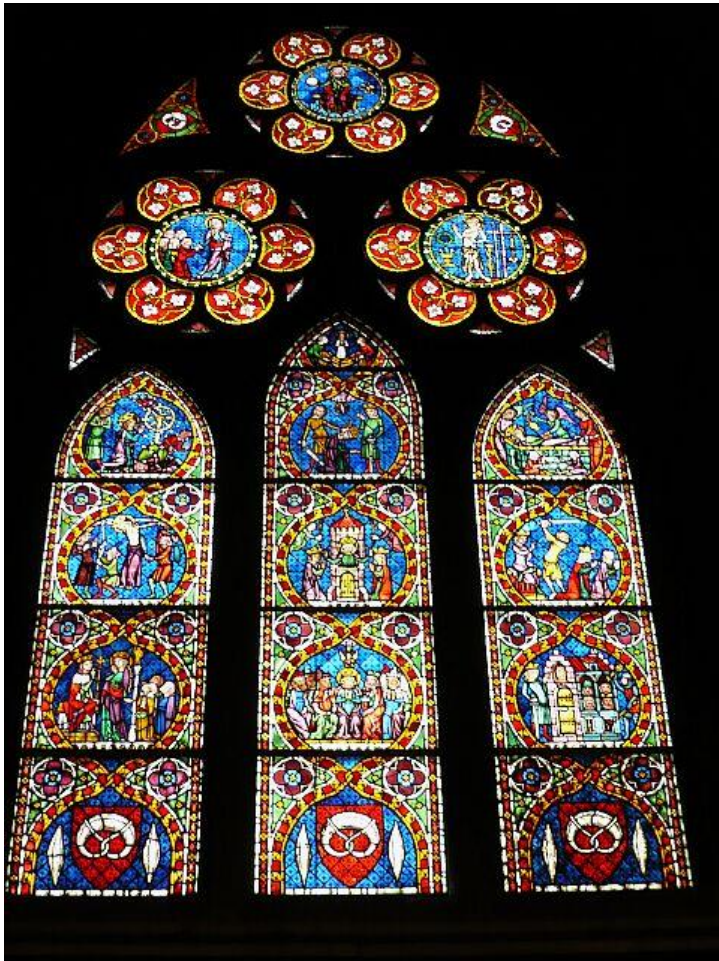
Terminy

Sklepienie – oparta na kolumnach konstrukcja, służąca do przykrycia od góry pomieszczenia w budynku.

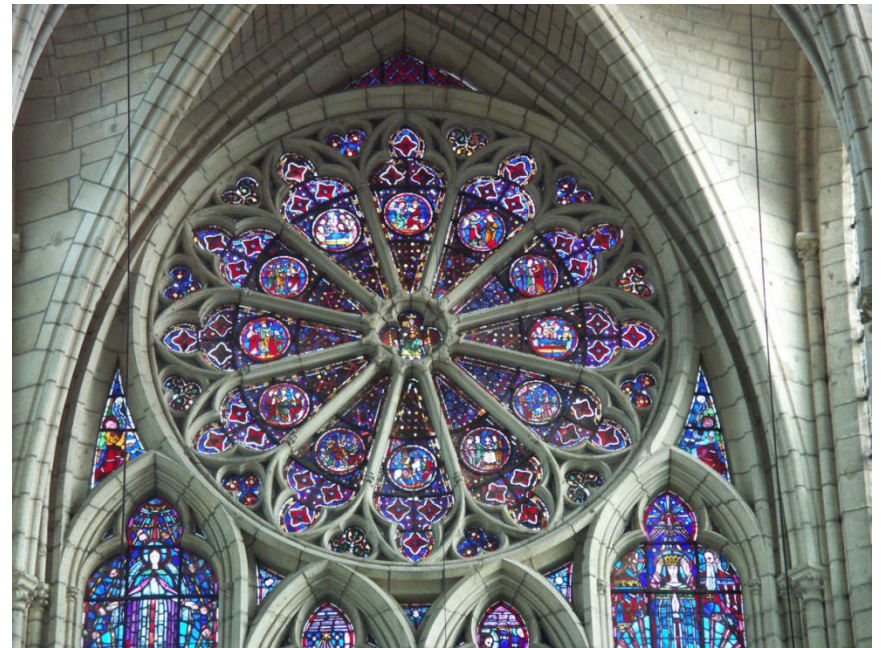
Terminy

Witraże – ozdobne wypełnienie okna, wykonane z kawałków kolorowego szkła wprawianych w ołowiane ramki.

Terminy

Rozeta – okrągłe okno wypełnione witrażem.

Terminy

Łuki oporowe – łuk wspierający od zewnątrz ścianę nawy głównej.

Terminy

Apsyda – półkoliste pomieszczenie, dostawione do budynku świątyni. Wewnątrz apsydy często umieszczano ołtarz lub kaplicę.

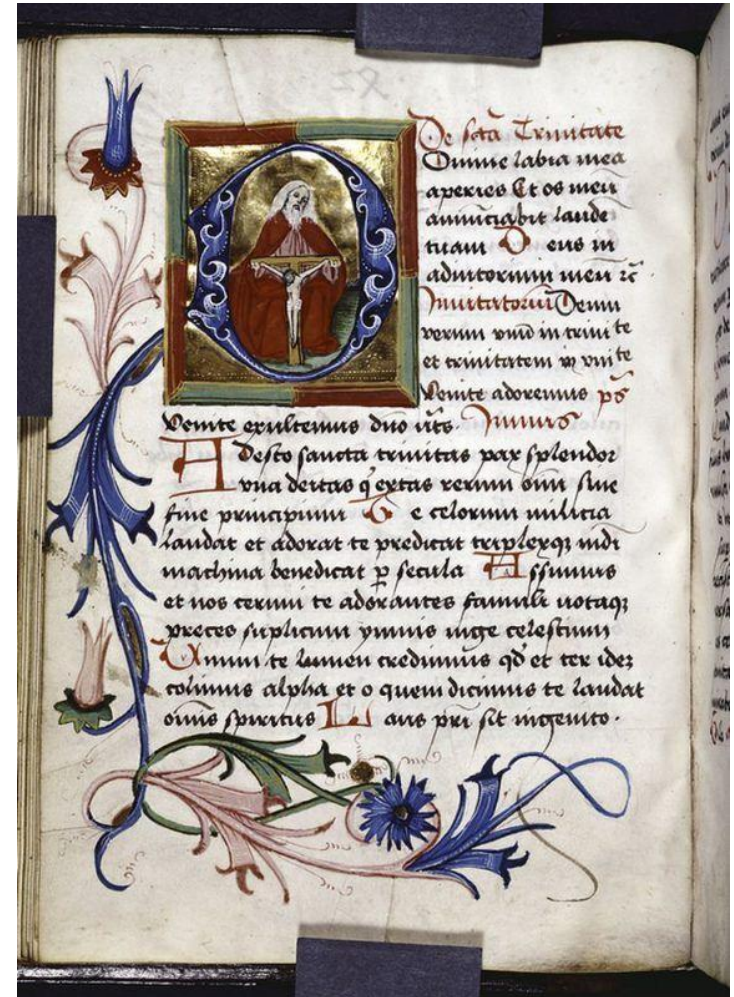
Terminy

Przypory – element budowli, którego zadaniem jest wzmocnienie ściany oraz przenoszenie ciężaru sklepienia.

Terminy

Inicjał – litera rozpoczynająca stronę, wyróżniająca się kształtem, wielkością, kolorem lub ozdobnością.

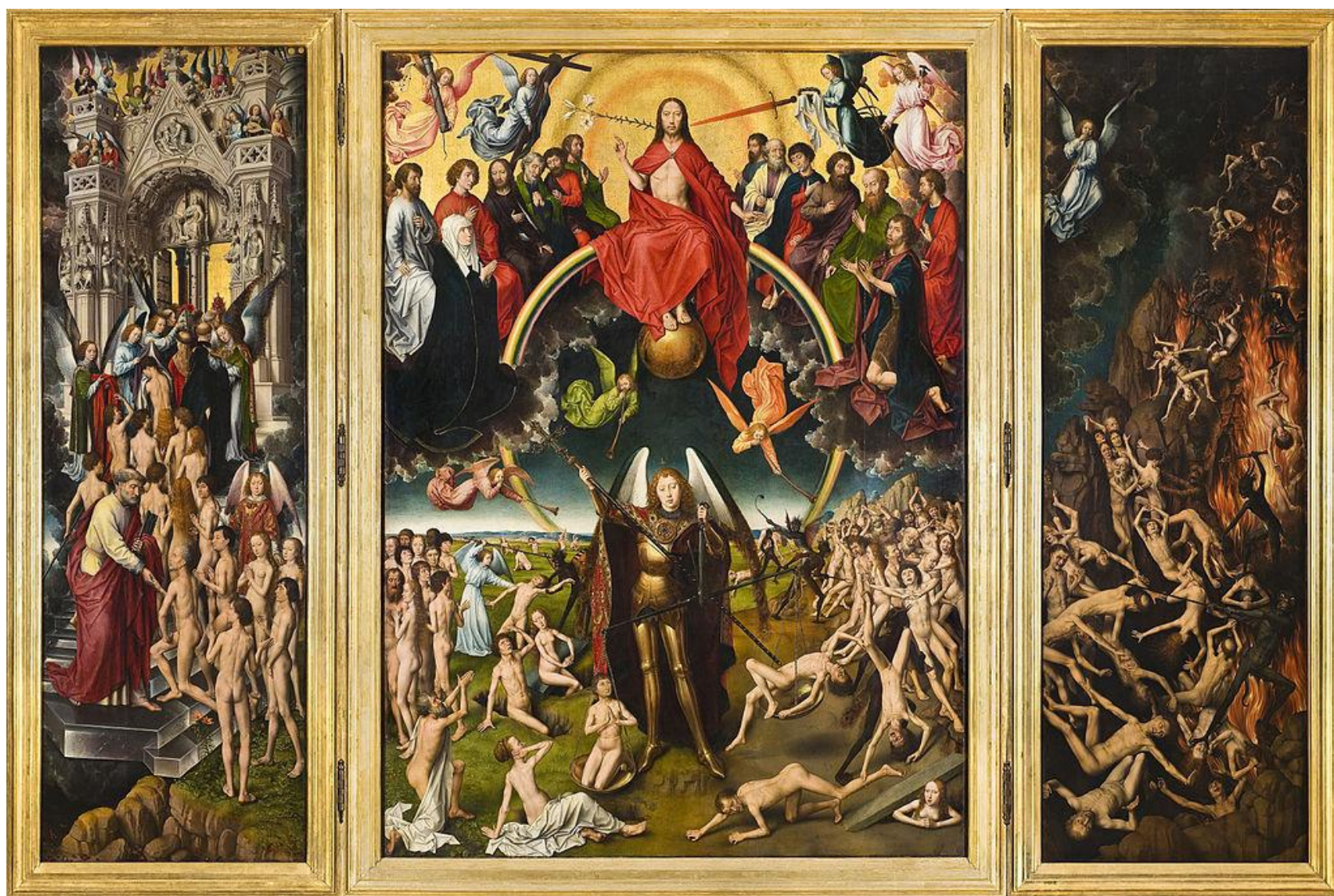

Sztuka średniowieczna

Bazylika Mariacka w Gdańsku

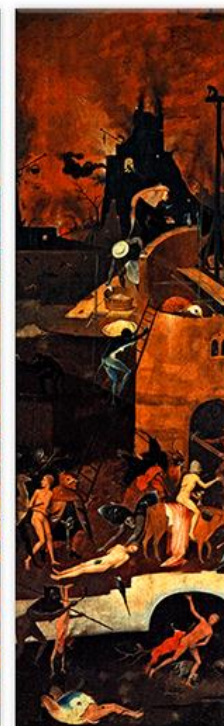
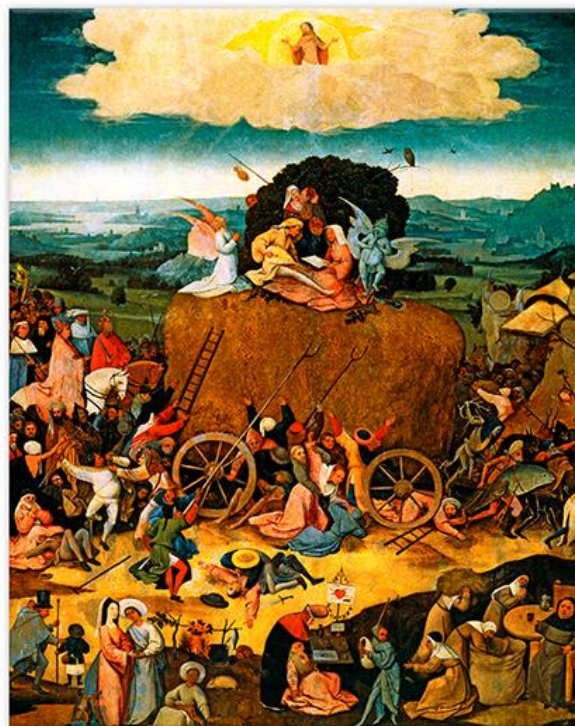
Sztuka średniowieczna

Sąd Ostateczny – tryptyk malarza niderlandzkiego Hansa Memlinga. Muzeum Narodowe w Gdańsku.

Tryptyk

Obraz składający się z części środkowej oraz dwóch bocznych skrzydeł. Skrzydła są zwykle osadzone na zawiasach, dzięki czemu mogą się zamykać, zasłaniając część środkową.

Sztuka średniowieczna

- Literatura:
 - Kroniki np. "Kronika Galla Anonima",
 - Opisy bohaterskich czynów wybitnych postaci, np. "Pieśń o Rolandzie",
 - Żywoty świętych, np. "Legenda o świętym Aleksym",
 - Opowieści Biblijne,
 - Opowieści ukazujące walkę dobra ze złem.
- Malarstwo - tematyka dotyczyła wiary. Były to portrety świętych lub sceny ilustrujące wydarzenia biblijne (np. "Sąd ostateczny" Hansa Memlinga).
- Rzeźba - rzeźby umieszczano zazwyczaj na portalach, na głowicach kolumn, zdobiły filary. Ilustrowały wydarzenia biblijne, prezentowały świętych (np. Ołtarz Mariacki Wita Stwosza w Krakowie).
- Muzyka – towarzyszyła głównie uroczystościom sakralnym. Pieśni miłosne, powieści o wielkich rycerzach były śpiewane przez bardów i trubadurów.

Sztuka średniowieczna

Ołtarz Wita Stwosza w Krakowie

Polskie kronikarstwo średniowieczne

Kronika (z gr. chronos – czas) to utwór zawierający opis wydarzeń w porządku chronologicznym (od najstarszego do najnowszego) z komentarzem autora.

Kronika Anonima zwanego Gallem

Kronika ta została napisana przez nieznanego z imienia benedyktyna na dworze Bolesława III Krzywoustego. Określenie „Gall” nadano z powodu francuskiego pochodzenia kronikarza.

Kronika Wincentego Kadłubka

Obejmuje ona historię Polski od czasów bajecznych, aż po rok 1202. Kronika Wincentego Kadłubka zawiera wiele wątków baśniowych (m.in. cykl legend krakowskich O Wandzie, Kraku i smoku wawelskim), antycznych (np. opisy walk Polaków z Aleksandrem Macedońskim)

Fragment najstarszego zachowanego rękopisu kroniki Galla Anonima

ZAPAMIĘTAJ

- Od początku średniowiecza kierunki w kulturze, sztuce i nauce wyznaczało chrześcijaństwo.
- W architekturze średniowiecza obowiązywały dwa style: romański i gotycki.
- Biblia Pauperum uczyła ludzi niepiśmiennych historii zbawienia i etyki chrześcijańskiej.
- Tworzono wielkie, wielobarwne witraże. Stały się one jednym z głównych elementów wystroju gotyckiego kościoła.
- W średniowieczu rozwijała się sztuka złotnicza; relikwiarze*, ozdobne naczynia, kunsztowne zbroje i broń.

* Relikwiarz – bogato zdobione naczynie do przechowywania doczesnych szczątków świętych – relikwii.

ZADANIA

- wyjaśnij znaczenie poznanych terminów,
- wyjaśnia, czym była i jakie zadania spełniała Biblia pauperum
- scharakteryzuj styl romański
- omów cechy stylu gotyckiego
- porównaj styl gotycki i romański
- przedstaw przykłady rzeźby i malarstwa średniowiecznego
- podaj przykłady zabytków sztuki średniowiecznej w Polsce

Proszę przeczytać tekst z podręcznika - „Sztuka średniowieczna”, str. 153– 157.

Temat oraz notatkę wpisujemy do zeszytu. Do zeszytu również wpisujemy rozwiązania zadań opisanych na kolejnym slajdzie (26).

*Ćwiczenia sprawdzające wykonujecie jako podsumowanie lekcji. Proszę o zastanowienie się nad treścią zadań i postawionych problemów. **Zagadnienia te opracowujecie ustnie.***

Jednocześnie przypominam, że prezentacje umieszczone są na nowej stronie szkoły.

<http://sp77.edu.gdansk.pl> zakładka ZDALNE LEKCJE

ĆWICZENIA

To zadanie proszę wykonać w zeszycie, wpisując pod notatką z lekcji. Następnie sfotografować i przesłać na adres: a.wojcik@sp77.edu.gdansk.pl

Osoby, które prześlą obie odpowiedzi, otrzymają trzy plusy.
Termin wykonania pracy – 13.05. (środa)

1. Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie miejsca cechy charakterystyczne dla budowli wniesionych w stylu romańskim i gotyckim.

Elementy architektury	Styl romański	Styl gotycki
Materiał budowlany		
Okna		
Mury		
Sklepienia		

2. Zaprojektuj ozdobny inicjał swojego imienia lub nazwiska.